

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4183/2565

นาย ช.โจทก์ บริษัท ร.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.อาคารชุด พ.ศ. 2522 มาตรา 6/2, พ.ร.บ.ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4, พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 14, พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 11

ย่อ / หลักกฎหมาย

พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เป็นบทกฎหมายที่กำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทในคดีผู้บริโภคไว้โดยเฉพาะเพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคตามเจตนารมณ์ของกฎหมายให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ส่วนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการทางอนุญาโตตุลาการ แม้จะเป็นวิธีการที่คู่สัญญาอาจเลือกใช้ในการระงับข้อพิพาทและมีผลใช้บังคับกันได้ตามข้อตกลงของคู่สัญญาตามหลักเสรีภาพของการแสดงเจตนา แต่ก็ต้องเป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของผู้บริโภคอย่างแท้จริง ผู้บริโภคต้องมีโอกาสต่อรองหรือตระหนักดีว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการซึ่งกล่าวเฉพาะคดีนี้ต้องบังคับตามข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติแตกต่างจากบทบัญญัติของพ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 หลายประการ ซึ่งโดยรวมแล้วอาจเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้บริโภคที่พึงมี แต่ขณะเดียวกันก็เป็นการลดทอนสิทธิที่ผู้บริโภคพึงได้รับตามบทบัญญัติ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 อยู่มาก โดยที่สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยเป็นสัญญาจะซื้อขายห้องชุดซึ่งต้องอยู่ในบังคับ พ.ร.บ.อาคารชุด พ.ศ. 2522 มาตรา 6/2 กล่าวคือ แบบของสัญญาต้องเป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด การที่จำเลยผู้ประกอบการจัดทำสัญญาเป็นแบบมาตรฐานให้ผู้บริโภคที่จะซื้อห้องชุดต้องยอมรับข้อสัญญา ข้อ 10.4 ที่บังคับให้การระงับข้อพิพาทต้องดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการสถานเดียว โดยไม่ได้ให้สิทธิแก่โจทก์ที่จะใช้สิทธิทางศาลตามกฎหมายว่าด้วยการนี้โดยเฉพาะเช่นนี้ นอกจากจะขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายในอันที่จะคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว ยังเป็นข้อตกลงที่นอกเหนือไปจากแบบที่รัฐมนตรีกำหนดและไม่เป็นคุณต่อโจทก์ผู้จะซื้อ ซึ่งไม่มีผลใช้บังคับตามมาตรา 6/2 วรรคสอง กับมีลักษณะเป็นการเพิ่มภาระเกินกว่าที่โจทก์พึงมีตามบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องอันถือได้ว่าข้อสัญญาข้อนี้เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพ.ร.บ.ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสามด้วย กรณีจึงมีเหตุที่ทำให้สัญญาอนุญาโตตุลาการตามสัญญาข้อ 10.4 ใช้บังคับไม่ได้ โจทก์ย่อมฟ้องคดีนี้ต่อศาลชั้นต้นได้โดยไม่ต้องไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากโจทก์ฟ้องว่าโจทก์ทำสัญญาจะซื้อขายห้องชุดในโครงการ ด. จำนวน 3 ห้องกับจำเลย โดยชำระเงินค่าห้องชุดแก่จำเลยบางส่วนแล้ว แต่จำเลยผิดสัญญา ขอให้บังคับจำเลยคืนเงินและค่าเสียหาย รวม 1,194,765 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงิน 981,000 บาทนับถัดจากวันฟ้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ก่อนยื่นคำให้การ จำเลยยื่นคำร้องว่าสัญญาจะซื้อขายห้องชุดตามที่โจทก์ฟ้องมีข้อสัญญาที่กำหนดให้คู่สัญญาเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเสียก่อน โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ ขอให้ศาลชั้นต้นมี

คำสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้โจทก์ไปดำเนินการตามขั้นตอนของอนุญาโตตุลาการต่อไป ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า สัญญาจะซื้อจะขายห้องชุดที่โจทก์ฟ้องมีข้อสัญญาที่เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 และไม่มีเหตุที่ทำให้สัญญาอนุญาโตตุลาการนั้นเป็นโมฆะหรือใช้บังคับไม่ได้ จึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีเพื่อไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 2 แผนกคดีผู้บริโภคมพิพากษาคำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้จำหน่ายคดีของโจทก์ ให้ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาคดีของโจทก์ต่อไป ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยฎีกา โดยศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคอนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภควินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังเป็นยุติว่า จำเลยประกอบกิจการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์และเป็นเจ้าของอาคารชุดในโครงการ ด. เพื่อจำหน่ายแก่ลูกค้า เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2561 โจทก์ทำสัญญาจะซื้อจะขายห้องชุดในโครงการดังกล่าวจำนวน 3 ห้อง ซึ่งตามสัญญาทั้งสามฉบับมีข้อกำหนดข้อ 10.4 เหมือนกันว่า "คู่สัญญาตกลงกันว่าในกรณีที่มิข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาที่เกิดขึ้นหรือเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดแห่งสัญญานี้ และคู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันได้ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะส่งข้อขัดแย้งดังกล่าวเพื่อให้บรรลู่ข้อตกลงโดยอนุญาโตตุลาการตามระเบียบข้อบังคับอนุญาโตตุลาการของสถาบันอนุญาโตตุลาการไทย สำนักงานศาลยุติธรรม" อันเป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 11 ต่อมาโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำผิดสัญญาจะซื้อจะขายดังกล่าวและยื่นฟ้องเป็นคดีนี้ คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่า โจทก์ฟ้องคดีนี้ต่อศาลชั้นต้นได้หรือไม่ เห็นว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคซึ่งโดยสภาพแล้วมักอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบผู้ประกอบการทั้งในด้านความรู้ทางเทคโนโลยี คุณภาพสินค้าหรือบริการและเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมและเมื่อเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการ กระบวนการในการระงับข้อพิพาทเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ออกใช้บังคับแก่คดีผู้บริโภคภายใต้หลักการให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรมศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกระบวนการพิจารณาหลายประการ เช่น การสั่งให้คู่ความแก้ไขกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบให้ถูกต้องตามมาตรา 9 การไต่สวนพยานโดยศาลเป็นผู้ซักถามพยานเองตามมาตรา 34 กับทั้งยังให้อำนาจประธานศาลฎีกาออกข้อกำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปตามหลักการข้างต้นได้ตามมาตรา 6 ในส่วนการพิพากษาคดีนั้น หากความปรากฏแก่ศาลว่าจำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้องหรือวิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย มาตรา 39 ยังให้อำนาจศาลที่จะยกขึ้นวินิจฉัยให้ถูกต้องหรือกำหนดวิธีการบังคับให้เหมาะสมได้แม้จะเกินกว่าคำขอของโจทก์ และมาตรา 40 ให้อำนาจศาลกล่าวสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาเกี่ยวกับความเสียหายซึ่งพ้นวิสัยที่จะหยั่งรู้ในเวลาที่พิพากษาคดีนั้นได้รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามมาตรา 42 นอกจากนี้มาตรา 20 ยังให้ความสะดวกแก่ผู้ฟ้องคดีผู้บริโภคที่จะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้และกรณีที่ผู้บริโภคเป็นผู้ฟ้องคดี ตามมาตรา 18 ยังบัญญัติให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง จึงต้องถือว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เป็นบทกฎหมายที่กำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทในคดีผู้บริโภคไว้โดยเฉพาะเพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคตามเจตนารมณ์ของกฎหมายให้

เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ส่วนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการทางอนุญาโตตุลาการ แม้จะเป็นวิธีการที่คู่สัญญาอาจเลือกใช้ในการระงับข้อพิพาทและมีผลใช้บังคับกันได้ตามข้อตกลงของคู่สัญญาตามหลักเสรีภาพของการแสดงเจตนา แต่ก็ต้องเป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของผู้บริโภคอย่างแท้จริง ผู้บริโภคต้องมีโอกาสต่อรองหรือตระหนักดีว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการซึ่งกล่าวเฉพาะคดีนี้ต้องบังคับตามข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการซึ่งมีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติแตกต่างจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 หลายประการ ทั้งในชั้นเสนอข้อพิพาทที่ต้องทำเป็นหนังสือและประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ การเสนอข้อและคัดค้านอนุญาโตตุลาการ รวมทั้งภาระในค่าธรรมเนียมค่าใช้จ่ายและค่าป่วยการต่าง ๆ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ซึ่งโดยรวมแล้วอาจเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้บริโภคที่พึงมี แต่ขณะเดียวกันก็เป็นการลดทอนสิทธิที่ผู้บริโภคพึงได้รับตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 อยู่มาก โดยที่สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยเป็นสัญญาจะซื้อจะขายห้องชุดซึ่งต้องอยู่ในบังคับพระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 มาตรา 6/2 กล่าวคือ แบบของสัญญาต้องเป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด การที่จำเลยผู้ประกอบการจัดทำสัญญาเป็นแบบมาตรฐานให้ผู้บริโภคที่จะซื้อห้องชุดต้องยอมรับข้อสัญญา ข้อ 10.4 ที่บังคับให้การระงับข้อพิพาทต้องดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการสถานเดียวโดยไม่ได้ให้สิทธิแก่โจทก์ที่จะใช้สิทธิทางศาลตามกฎหมายว่าด้วยการนี้โดยเฉพาะเช่นนี้ นอกจากจะขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายในอันที่จะคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว ยังเป็นข้อตกลงที่นอกเหนือไปจากแบบที่รัฐมนตรีกำหนดและไม่เป็นคุณต่อโจทก์ผู้จะซื้อ ซึ่งไม่มีผลใช้บังคับตามมาตรา 6/2 วรรคสอง กับมีลักษณะเป็นการเพิ่มภาระเกินกว่าที่โจทก์พึงมีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอันถือได้ว่าข้อสัญญาข้อนี้เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสามด้วย กรณีจึงมีเหตุที่ทำให้สัญญาอนุญาโตตุลาการตามสัญญาข้อ 10.4 ใช้บังคับไม่ได้ โจทก์ย่อมฟ้องคดีนี้ต่อศาลชั้นต้นได้โดยไม่ต้องไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 14 วรรคหนึ่ง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษามานั้นศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ทวิศักดิ์ อนุนาทรรัตนกุล · ประทีป อ่าววิจิตรกุล · กาญจนา ชัยคงดี

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4183/2565>